Rezultatet e Kosovës nga hulumtimi ndërkombëtar TALIS 2024

Hulumtimi Ndërkombëtar për Mësimdhënie dhe Mësimnxënie (TALIS)

TALIS (Teaching and Learning International Survey) është një nismë ndërkombëtare e Organizatës për Bashkëpunim dhe Zhvillim Ekonomik (OECD), që synon të mbledhë dhe analizojë informacione mbi mësimdhënien, mësimnxënien dhe kushtet e punës së mësimdhënësve dhe drejtorëve të shkollave.

Ky studim u zhvillua për herë të parë në vitin 2008, dhe që atëherë është realizuar në disa cikle: 2013, 2018 dhe më i fundit TALIS 2024 ku moren pjesë 55 sisteme arsimore.

OECD (Organizata për Bashkëpunim dhe Zhvillim Ekonomik) realizon Hulumtimin Ndërkombëtar për Mësimdhënie dhe Mësimnxënie (TALIS), i cili është hulumtimi më i madh ndërkombëtar që fokusohet në mësimdhënësit dhe drejtorët e shkollave.
Ky studim mbledh të dhëna të krahasueshme ndërkombëtarisht për mjediset e mësimdhënies, praktikat e mësimdhënësve dhe kushtet e punës në arsim. Përmes tij, u jepet zë mësimdhënësve dhe drejtorëve në procesin e politikëbërjes arsimore.

TALIS mbështetet plotësisht në vetë-deklarimet e pjesëmarrësve, të cilat pasqyrojnë perceptime që mund të ndikohen nga konteksti kulturor dhe shoqëror i çdo vendi. Për këtë arsye, rezultatet ndërmjet vendeve duhet të interpretohen me kujdes, duke marrë parasysh rrethanat kombëtare dhe specifikat lokale.

Kosova merr pjesë për her të pare në ket studim në këtë cikël ku gjithsej kanë marr pjesë 222 drejtor shkollash dhe 3281 mësimdhënës nga shkollat e mesme të ulta. Anketa në teren është zhvilluar nga 15.03.2024 deri më 22.04.2024 dhe është administruar online.

Kjo përmbledhje paraqet gjetjet nga cikli TALIS 2024, që përfshiu mësimdhënës dhe drejtorë nga arsimi i mesëm i ulët në Kosovë. Analizat dhe komentet në vijim bazohen vetëm në ndryshimet që janë statistikisht të rëndësishme dhe kanë kuptim praktik.

Sfondi i Mësimdhënësve

Mosha

Në Kosovë, mësimdhënësit janë mesatarisht 44 vjeç, një moshë e ngjashme me mesataren e vendeve dhe territoreve pjesëmarrëse në TALIS (45 vjeç).
Rreth 36% e mësimdhënësve janë 50 vjeç ose më të moshuar (krahasuar me 37% në mesataren e OECD-së), ndërsa 9% janë nën 30 vjeç (krahasuar me 10% në OECD).
Këto shifra tregojnë se struktura e moshës së mësimdhënësve në Kosovë është e krahasueshme me vendet e tjera të TALIS.

Gjinia

Në Kosovë, 60% e mësimdhënësve janë femra, ndërsa në mesataren e OECD-së kjo përqindje është më e lartë, rreth 70%.
Kjo tregon se mësimdhënia në Kosovë ka më shumë përfaqësim të burrave sesa në shumë vende të tjera pjesëmarrëse.
Rreth 25% e mësimdhënësve në Kosovë kanë përvojë pune jashtë arsimit – shumë më pak se mesatarja e OECD-së (57%).
Vetëm 2% e mësimdhënësve mund të konsiderohen “ndërrues karriere” (pra, kanë të paktën 10 vjet

përvojë pune në sektorë të tjerë dhe për të cilët mësimdhënia nuk ishte zgjedhja e parë profesionale). Në mesataren e OECD-së, ky grup përbën rreth 8% të mësimdhënësve.

Mësimdhënia për botën e sotme

Në Kosovë, 97% e mësimdhënësve raportojnë se u mësojnë nxënësve si të përdorin informacionin që e kanë mësuar, krahasuar me mesataren e OECD-së prej 94%.
Gjithashtu, 90% thonë se u mësojnë nxënësve të zgjidhin probleme reale, krahasuar me 84% në mesataren e OECD-së.
Këto të dhëna tregojnë se shumica e mësimdhënësve në Kosovë përpiqen të zhvillojnë te nxënësit aftësi që lidhen me jetën reale dhe mendimin kritik.

Megjithatë, vetëm 56% e mësimdhënësve raportojnë se u mësojnë nxënësve të mendojnë në mënyrë kritike — kjo është dukshëm më pak se mesatarja e OECD-së (72%).
Po ashtu, vetëm 39% thonë se nxënësit vlerësojnë punën e bashkëmoshatarëve të tyre, ndërsa në OECD kjo përqindje është 58%.
Këto të dhëna sugjerojnë nevojën për më shumë theks në metoda mësimore që nxisin mendimin kritik, bashkëpunimin dhe vetëvlerësimin te nxënësit.

Mundësitë për të Nxënë

Në Kosovë, 97% e mësimdhënësve kanë marrë pjesë në ndonjë formë zhvillimi profesional gjatë 12 muajve të fundit (krahasuar me 91% në OECD).
Format më të zakonshme të zhvillimit profesional përfshijnë:

- seminaret dhe trajnimet me pjesëmarrje fizike (87%),
- grupet profesionale të mësimdhënësve (45%),
- dhe kurset online (40%).

Megjithëse pjesëmarrja është e lartë, vetëm 28% e mësimdhënësve raportojnë se kanë marrë pjesë në trajnime që përdorin teknologji digjitale në mësimdhënie, ndërsa mesatarja e OECD-së është 47%.
Po ashtu, vetëm 22% kanë marrë pjesë në aktivitete për mësimdhënien e nxënësve me nevoja të veçanta, krahasuar me 39% në OECD.
Këto tregues sugjerojnë nevojë për më shumë mbështetje në zhvillimin e aftësive digjitale dhe inkluzive.

Në anën tjetër, 74% e mësimdhënësve thonë se zhvillimi profesional i tyre ka pasur ndikim të madh në praktikën e mësimdhënies (krahasuar me 62% në OECD), që tregon gatishmëri dhe vetëdije të lartë për përmirësim profesional.

Udhëheqja shkollore dhe kultura profesionale

Udhëheqja në shkolla

Në Kosovë, 96% e drejtorëve raportojnë se përfshihen drejtpërdrejt në aktivitetet e menaxhimit të mësimdhënies, si vëzhgimi i orëve, dhënia e komenteve mësimdhënësve dhe organizimi i zhvillimit profesional.
Kjo përqindje është dukshëm më e lartë se mesatarja e OECD-së (76%), duke treguar një nivel të lartë të përfshirjes së drejtorëve në procesin mësimor.

Megjithatë, vetëm 48% e drejtorëve në Kosovë raportojnë se marrin pjesë në aktivitete të planifikimit strategjik ose në vendimmarrje të lidhura me politikat arsimore në nivel shkolle (krahasuar me 64% në OECD).
Kjo nënkupton se roli i tyre në planifikimin afatgjatë mund të forcohet më tej.

Kultura e bashkëpunimit profesional
Në Kosovë, mësimdhënësit raportojnë nivele relativisht të larta bashkëpunimi profesional.
Rreth 82% thonë se shkëmbimin materialet e mësimdhënies me kolegët (krahasuar me 79% në OECD), dhe 64% raportojnë se diskutojnë performancën e nxënësve me mësimdhënës të tjerë (krahasuar me 61% në OECD).
Këto shifra tregojnë një kulturë bashkëpunimi të mirëfilltë në komunitetet shkollore.

Megjithatë, bashkëpunimi i thellë pedagogjik, si vëzhgimi reciprok i orëve të mësimit apo mësimdhënia e përbashkët në klasë, është më pak i përhapur.
Vetëm 12% e mësimdhënësve thonë se mbajnë orë të përbashkëta mësimore me kolegët (krahasuar me 25% në OECD).
Kjo sugjeron nevojën për inkurajim më të madh të bashkëpunimit aktiv ndërmjet mësimdhënësve.

Besimi dhe klima në shkolla

Në Kosovë, 91% e mësimdhënësve pajtohen se në shkollën e tyre mësimdhënësit ndihen të sigurt në punë, krahasuar me 87% në OECD.
Po ashtu, 89% besojnë se drejtori i shkollës i trajton të gjithë mësimdhënësit me respekt.
Këto të dhëna tregojnë një klimë të mirë besimi dhe respekti ndërmjet stafit arsimor.

Megjithatë, vetëm 54% e mësimdhënësve ndihen se kontributi i tyre vlerësohet sa duhet nga shoqëria — kjo është më pak se mesatarja e OECD-së (65%).
Ky perceptim tregon se statusi i profesionit të mësimdhënësit në Kosovë mund të përmirësohet më tej në aspektin publik dhe institucional.

Statusi i mësimdhënësve dhe kënaqësia në punë

Statusi i profesionit të mësimdhënësit
Në Kosovë, 77% e mësimdhënësve pajtohen se të qenit mësimdhënës është i vlerësuar nga shoqëria – përqindje shumë më e lartë se mesatarja e OECD-së (67%).
Megjithatë, vetëm 42% e mësimdhënësve thonë se do ta zgjidhnin sërish mësimdhënien si profesion të parë, nëse do të mund të fillonin karrierën nga e para (krahasuar me 66% në OECD).
Kjo sugjeron se, megjithëse mësimdhënësit ndihen të respektuar, niveli i kënaqësisë së tyre personale me profesionin është më i ulët.

Motivimi dhe përmbushja profesionale
Në Kosovë, 85% e mësimdhënësve pajtohen se gëzojnë përmbushje personale nga puna e tyre (krahasuar me 90% në OECD).
Gjithashtu, 79% ndihen se kanë ndikim real në zhvillimin e nxënësve, që është një tregues pozitiv i motivimit profesional.
Megjithatë, 44% thonë se ndihen të lodhur emocionalisht pas punës, ndërsa në OECD kjo shifër është 36%.
Kjo tregon se stresi dhe ngarkesa e punës mbeten sfida të rëndësishme për mësimdhënësit në Kosovë.

Ndikimi i zhvillimit profesional dhe politikave arsimore

Sipas rezultateve të TALIS 2024, 92% e mësimdhënësve në Kosovë deklarojnë se kanë nevojë për mbështetje shtesë në zhvillimin profesional, veçanërisht në fushat e përdorimit të teknologjisë, mësimdhënies inkluzive dhe vlerësimit të nxënësve.
Ndërkohë, vetëm 28% raportojnë se kanë marrë ndonjë mbështetje institucionale për trajnime të personalizuara gjatë vitit të fundit.

Në aspektin e politikave, drejtuesit e shkollave theksojnë rëndësinë e konsistencës në politikat arsimore dhe përfshirjes më të madhe të mësimdhënësve në vendimmarrje.
Rreth 70% e drejtorëve pajtohen se zbatimi i reformave arsimore shpesh ndikohet nga mungesa e burimeve financiare dhe mbështetjes së mjaftueshme profesionale.

Përfundime kyçe për Kosovën

1. Mësimdhënësit në Kosovë kanë moshë mesatare dhe përbërje gjinore të ngjashme me shumicën e vendeve të OECD-së, por me më pak përvojë jashtë arsimit.
2. Ata tregojnë përkushtim të lartë ndaj zhvillimit profesional, por kanë më pak mundësi për trajnime digjitale dhe përfshirëse.
3. Drejtorët e shkollave janë më të përfshirë në proceset mësimore sesa mesatarja ndërkombëtare, por më pak në planifikimin strategjik.
4. Kultura e bashkëpunimit profesional është pozitive, megjithatë mungon bashkëpunimi aktiv përmes mësimdhënies së përbashkët.
5. Klima në shkolla është respektuese dhe e sigurt, por statusi shoqëror i mësimdhënësve mund të përmirësohet më tej.
6. Ndonëse shumica ndihen të përmbushur profesionalisht, stresi dhe lodhja emocionale mbeten problem i dukshëm.